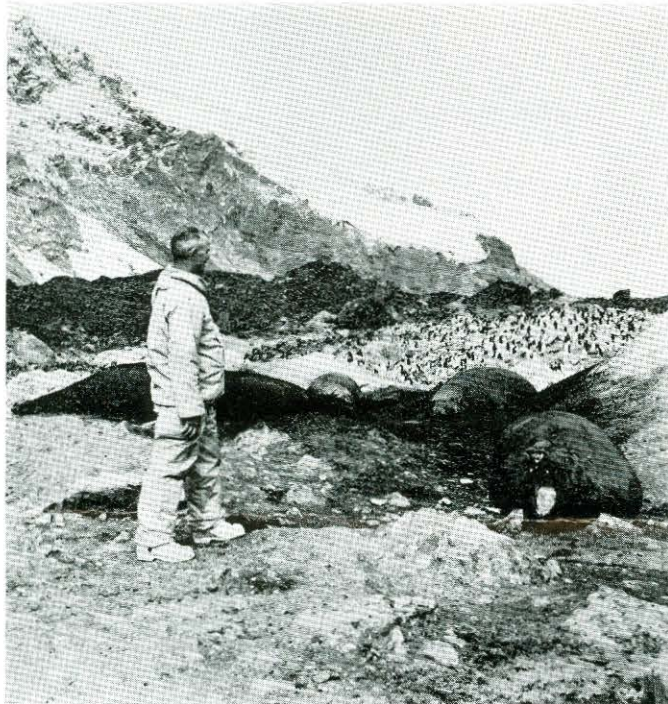

Mnr. S. A. Engelbrecht, Direkteur van die Weerburo en leier van die wetenskaplike afdeling van die derde S.A. ekspedisie na Bouvet-eiland, maak versigtig kennis met die see-olifante op "West Wind"-rotslys. Macaroni- en kenbandpikkewyne staan die petalje aan.

Bouvet is 'n klein sneeubedekte eilandjie ongeveer 1600 myl SSW van Kaapstad. Die eiland is uniek in hierdie opsig dat hy meer geïsoleerd as enige ander landpunt in die wêreld lê. U kan rondom Bouvet 'n sirkel met 'n straal van 'n duisend myl trek wat 'n gebied sal insluit van ongeveer 3 miljoen vierkante myl en binne in daardie sirkel sal u nie 'n enkele stukkie land kry nie. Daar is geen ander land of landpunt in die wêreld wat op so 'n mate van afgesonderdheid aanspraak kan maak nie.

Bouvet was nog altyd beskou as 'n uiters onherbergsame en gevaarlike eiland. Dit is daaraan toe te skrywe dat, as hy nie toe met mis of wolke is nie, sneeubuie sy buitelyne dikwels vervaag. Agt-en-negentig persent van die oppervlakte van die eiland lê bedek onder ys en sneeu. Die onberekenbaarheid van die elemente maak die sukses van enige ekspedisie soontoe baie twyfelagtig. Toe ons op die laaste verkenningstog uit Kaapstad vertrek het, die derde wat deur Suid-Afrika onderneem is, was die kanse, volgens hulle wat Bouvet al gesien het, of altans wat die wolke op hom gesien het, vir ons om op die eiland te kom minder as 25 persent.

Die eiland is in 1739 deur 'n Fransman Pierre Bouvet ontdek, altans ons dink hy het die eiland ontdek. Hy het 'n landpunt ontdek toe hy op soek was na die gesogde suiderland. Destyds het die aardrykskundiges geglo dat weens die oorwig van landmassas in die noordelike halfrond daar iewers in die suidelike halfrond nog 'n landmassa suid van die Kaap moes wees om die aardbol te balanseer. Pierre Bouvet het dan ook op die 1ste Januarie van 1739 op 'n landmassa afgekom. Soos die gebruik van seevaarders van daardie tyd was het hy toe die kaap, wat hy beskou het as 'n skiereiland van die suiderland, *Cap de la Circoncision* genoem. Hierdie benaming het betrekking op die eerste dag van die jaar.

DIE VOORGESKIEDENIS VAN BOUVET-EILAND

Voorgeskiedenis en verkenning
deur

S. A. ENGELBRECHT,

Direkteur van die Weerburo en Leier van die wetenskaplike afdeling van die ekspedisie

Daar was so baie ysberge om die eiland dat hy nie eers rondom kon vaar nie. Die ysberge en die aanhoudende mistige weer het daartoe bygedra dat hy nie besef het dat die landmassa maar net 'n klein eilandjie was nie. Ten spyte daarvan dat hy tien dae gelê en wag het vir die weer om op te klaar, het dit nie gebeur nie, en moes hy omdraai sonder dat hy op die eiland kon land, steeds onder die indruk dat hy 'n kaap van die suiderland ontdek het. Die posisie wat hy vir die kaap aangegee het, het berus op gisbestek, want hy kon weens die ononderbroke betrokke lug, geen pylings van die sterre of die son maak nie. Die gevolg was dat hy die posisie van die kaap heeltemal verkeerd aangegee het. Nogtans was sy beskrywing taamlik duidelik.

Daarna het baie seevaarders na die plek gaan soek. Cook, wat 'n bekende seevaarder van sy tyd was, het baie deeglik gesoek, maar hy het gesoek waar Bouvet gesê het die plek lê en nie waar dit werklik was nie. Eers 69 jaar na die eerste ontdekking, in 1808, het 'n kaptein met die naam van Lindsay die eiland herontdek. Hy het bepaal dat dit 'n eiland was, maar omdat dit baie ver van die Kaap Circoncision van Pierre Bouvet gevind is, het hy dit die naam van Lindsay-eiland gegee. 'n Ander man met die naam van Norris het die eiland egter weer „herontdek” op 'n ander plek deur weereens sy eie berekenings te maak.

Uiteindelik was daar drie eilande vir die een op die wêreldkaart aangegee. Een is later deur die Britte geannekseer. In 1927 het die Nore die werklike Bouvet-eiland (54° 25'S, 3° 24'O) geannekseer en hulle vlag aan sy kus geplant. Dit was een van die eerste landings op die strand tussen die see en die regaf sneeubedekte rotswand. Niemand het toe egter nog werklik bo-op die eiland se ysplato gekom nie.

Reeds in 1918 het 'n Skotse weerkundige gesê dat daar 'n weerstasie op die eiland behoort gevestig te word. Dit sou van belang wees vir die weervoorspellings in hierdie gedeelte van die suidelike halfrond. Die opdrag aan die kaptein van die *Norvegia*, wat die Noorweegse ekspedisie gelei het en wat die eiland vir Noorweë in besit geneem het, was dan ook dat die eiland ondersoek moet word met die oog op die vestiging van 'n weerstasie daar. Hulle het ongelukkig weens die onbekendheid van die waters in die nabyheid van Bouvet teen 'n rots gebots en 'n deel van die stewe van die boot geskeur. Gevolglik kon die kaptein nie sy taak volvoer nie en moes hy onverrigter sake vir herstelwerk aan die boot omdraai.

Die Nore was van plan dat as die kaptein wel daar 'n plek sou kry hulle daar 'n weerstasie sou oprig en twee weerkundiges desnoods vir 'n jaar daar stasioneer.

In 1938, toe dr. J. Schumann direkteur van die Weerburo was, het Suid-Afrika ook in Bouvet-eiland begin

belang stel as 'n moontlike weerstasie. In 1939 het hy 'n uitnodiging van die Britse *Discovery Committee* aanvaar om 'n weerkundige saam te stuur om te gaan kyk of 'n weerstasie moontlik op die eiland gestig kan word. Skrywer het as junior weerkundige die reis met die boot *Discovery II* meegemaak.

Ons het dan ook op 17 Januarie, 1939, presies 200 jaar na die „ontdekking” van die eiland, daarin geslaag om op die strand van die eiland te land. Dit was die

eerste keer dat 'n Suid-Afrikaner met hierdie onherbergse Bouvet-eiland kennis gemaak het.

Na 1939 is daar nie veel oor die eiland gesê nie, totdat daar in 1955 'n begin gemaak is met die voorbereidings vir die Internasionale Geofisiese jaar (IGJ) van 1957-1958. Die Suid-Afrikaanse komitee vir die IGJ, onder voorsitterskap van dr. J. Schumann, het 'n voorlegging aan die destydse Eerste Minister, adv. J. G. Strydom,

(Vervolg op bladsy 8)

CHAIRMAN'S REPORT

Extracts read by Mr. D. G. Kingwill, the retiring Chairman of the S.A. Antarctic Association, 21st March, 1966

In accordance with the resolution adopted at the last Annual General Meeting, the number of meetings and functions arranged during the year was reduced. In addition to a lecture presented by Dr. Edna Plumstead on the *Continent of Antarctica—past and present* (*Ant. Bull. No. 9*) at the Annual General Meeting on the 29th March, 1965, lectures were presented by Prof. T. W. Gevers on *Some aspects of Antarctic geology* and by Prof. E. M. van Zinderen Bakker and Dr. W. J. Verwoerd on the *Biology and Geology of Marion Island* (*Ant. Bull. Nos. 12 and 13*); the lecture was a combined meeting with the Pretoria centre of the Association for the Advancement of Science held at the Museum of Science and Industry.

At the annual dinner held at the Constantia Club on the 12th June, 1965, I was privileged to announce that Dr. S. M. Naudé, President of the CSIR, had honoured the Association by agreeing to be joint patron with Prof. S. P. Jackson. The speaker at the annual dinner was Prof. P. J. Stoker and the Antarctic Medal for 1965 was presented to Mr. Victor von Brunn of the Department of Geology, University of Cape Town (*Ant. Bull. No. 10*).

The Association took advantage of the gathering of the members of the 7th Antarctic Expedition in Pretoria prior to departure to organize a social gathering at the Constantia Club on the 13th December, 1965. This was a very successful occasion which provided members of the Association with an opportunity of making the acquaintance of members of the expedition and the leader, Mr. Sean Kavanagh.

In general, it can be said that this represents a highly successful programme of activities. The meetings and other gatherings were well supported by members and the lectures succeeded in combining the popular presentation of scientific topics with personal experience of Antarctic research.

Antarctic Medal

Acting on a suggestion made by my predecessor, Mr. J. J. le Grange, the Committee decided to reserve the announcement of the award of the Antarctic Medal for the Annual General Meeting. It therefore gives me great pleasure to announce that the Committee, on the recommendation of the Medal Committee, has decided to award the Antarctic Medal for 1966 to Mr. Marten du Preez. He is well known to all associated with Antarctic activities and I shall, therefore, say no more at this stage as the full citation will be presented with the Medal at the Antarctic Dinner in accordance with established tradition. As Chairman of the Association, I would, however, like to say how pleased I am to be able to announce at the end of my year of Office that the award of the Medal has been made mainly on

recognition of leadership in Antarctic conditions. I am sure all those who know Mr. Du Preez will be equally pleased with this award.

Bouvet Island

On behalf of the Association, I should like to take this opportunity of extending our heartiest congratulations to Mr. S. A. Engelbrecht, Director of the Weather Bureau, on the success achieved on the recent reconnaissance of Bouvet Island, of which he was the leader. It is indeed great news that Mr. Engelbrecht's expedition has established the practicability of establishing a weather station on Bouvet Island.

Antarktiese Bulletin

Members will no doubt be pleased to hear that the Foundation for Education, Science and Technology has agreed to the distribution of copies of the Bulletin with each issue of *Spectrum*, the journal which the Foundation publishes quarterly for science teachers. I understand that BP Southern Africa (Pty.) Ltd. has generously agreed to print the extra 6,000 copies required for this purpose.

Museum of Science and Industry

Your Association has been invited by the Curator of the Museum of Science and Industry, Mr. Murray Schoonraad, to make its headquarters at the Museum. As you know, the Museum is about to move into new premises in a building which is nearing completion in Skinner Street. I understand that there is an auditorium available and that lockers are provided for the use of societies for storing their records and other documents. I commend this invitation to the consideration of the incoming committee.

Members are doubtless aware that Dr. and Mrs. Taljaard will be away for a year, from August 1965. Dr. Taljaard has been invited by the National Centre for Atmospheric Research to spend a year working at Boulder, Colorado. I am sure that you would wish me to congratulate him on your behalf. In the meantime the Association will have to find an editor for the Bulletin.

I should like to take this opportunity of expressing my thanks to those who supported me in the discharge of this office. In particular, I must mention the Vice-Chairman, Comdt. W. J. Chapman, without whose help I could not have presumed to serve as your Chairman. Furthermore, I am sure that I speak for all of you in thanking our excellent Honorary Secretary, Mrs. Christine Taljaard, for all that she has done for the Association in this as in previous years. Another special word of thanks is due to Dr. Jan Taljaard, the Editor of the *Antarktiese Bulletin* for discharging a difficult task with distinction.

BROKKIES EN GEBEURE — GROWLERS AND HOWLERS

Marion-eiland:

Reëntyd op Marion is verdwaaltyd vir die skape wat aangehou word om af en toe vars vleis te voorsien. En op hierdie eiland kán dit reent. In Maart moes twee van die lede, Manie en Dirk, dae lank deur die moerasse en teen die rante gaan skape soek omdat hulle nie deur die mistigheid hulle pad self terug na die basis kon kry nie. Hinderlike blase aan die voete weens die papdeur-weekte skoene het gou ontwikkel en die soektog verder bemoeilik.

In Januarie was 'n familie van vier roofwalvisse wat 'n klomp robbe tot op die rotse naby die basis gejaag het besonder interessant. Hulle het heen en weer voor die rotse gepatrolleer om die eerste voortvlugtige rob wat terug na die see wou waag te hap. Hulle patrol-liediens het die manne die geleentheid gegee om seldsame foto's van naby te kan neem. Die familie roofwalvisse het so lank naby die kus gelê en waghoudat hulle aan die span manne goed bekend geraak het—veral aangesien die een grote 'n deel van sy rugvin vroeër kwytgeraak het.

Februarie het son gebring en sonaanbidders kon na hartelus hulle velle aan die son opoffer. Die ooswind het lewe aan die see gegee, en puimsteen, die oorsprong waarvan onverklaarbaar was, en seegras om die basis gestrooi. Na 'n paar dae het die seegras die reukorgane lastig begin prikkel.

Hierdie berigte was vanaf die 22ste Marion-aflosspan, wat al weer terug in die Republiek is. Welkom tuis!

Die 23ste aflosspan het gou aan die bedrieglike

moerasse gewoonnd geraak, waarin 'n mens so maklik beland en wegsak as jy nie versigtig is nie. Hierdie span is goed op dreef en wens die allerbeste toe aan die nuwe Gough-span en hoop dat die wonde van die verliefdes gou sal genees—aan beide kante van die waters.

Gough Island:

March brought winter weather, shivering and heater-hunting. Only one afternoon the sun showed itself, when the rain took a smoke break.

Already by early April the year has proved very interesting insofar that Gough appeared to have become the rendezvous of many ships. "In January we were visited by the *Gillian Gaggins*, and also, much to our surprise, the *Tristan* came again. Quite a few ships of other nationalities also dropped in."

In a sadder vein is the news that after ten months of diligent practising and patient trying at fishing, skill and luck did not want to combine to replenish their fresh fish larder. "Most of the time we still have to rely on our rusty and trusty can opener. What a wonderful invention!"

This team has been relieved by the new team. To the one we say, "Welcome back," to the other we wish great success on their work and stay.

SANAE VII:

At the request of the Editor the leader of the SANAE VII, Sean Kavanagh, has submitted an article for the benefit of our new and young readers. It is published elsewhere in this issue.

DIE VOORGESKIEDENIS VAN BOUVET-EILAND

(Vervolg van bladsy 2)

gemaak dat op Bouvet 'n weerstasie opgerig moet word, as Suid-Afrika se bydrae tot die Geofisiese Jaar. Die kabinet was die saak goed gesind, en in 1955 is daar 'n ekspedisie na Bouvet-eiland gestuur met hierdie doel voor oë. Ongelukkig is destyds nie helikopters saam-geneem nie. Die gevolg was dat, alhoewel die ekspedisie mooiweër by die eiland aangetref het, kon geen verkenningwerk op die eiland self gedoen word nie. Die verkenning van Bouvet van die see af is maar baie onvolledig.

Nogtans is die saak nie met rus gelaat nie. In 1964 is daar weer 'n poging aangewend (*Ant. Bull. No. 4*). Toe die Britse boot, *Protector*, van Suid-Georgia se kant af gekom het, het die R S A met dr. J. J. Taljaard as leier van die tweede Suid-Afrikaanse ekspedisie by hulle aangesluit. Die R S A het een helikopter aan boord gehad en die *Protector* twee. Die weer was ongunstig en, aangesien die Britse geselskap net vir drie dae daar kon vertoef, kon hulle net een landing op *West-Wind*-strand maak. Hulle moes onverrigter sake terugkom.

Onlangs het die Departement van Vervoer weer die voortou geneem, gesteun deur die Departement van Verdediging en die Geologiese Opname. Op 22 Februarie van hierdie jaar het ons met die R S A, die Suid-Afrikaanse navorsingsboot met twee helikopters aan boord, bygestaan deur die fregat *Natal*, vertrek.

Rowwe see en seesiekte was soos gewoonlik deur die stormbreedtes ons voorland. 'n Dag voor ons Bouvet bereik het is die eerste kalfie van 'n ysbergie teëgekom en die kameras het oortyd bang gewerk, om hom in beeld vas te gryp asof almal bang was dat hy enige oomblik sou wegsmeelt. Op die neënde dag het ons Bouvet vanaf die

oostekant bereik. Die weer was gunstig en voorbereidings vir die helikopter-operasies is dadelik getref.

Die watertemperatuur by Bouvet is naby vriespunt en 'n indompeling van slegs drie minute kan noodlottig wees. 'n Reddingsboot van die *Natal* het gedurig tussen die R S A en die eiland gepatrolleer ingeval 'n helikopter in die see sou beland.

Vir die eerste keer in mense heugenis het op 3 Maart, 1966, 'n helikopter bo-op Bouvet se ysplato geland. Die twee passasiers wat met die eerste vlug deur die Suid-Afrikaanse helikopter daar afgelaai is was mnre. T. Winsnes, 'n Noorse gletserkundige, en die skrywer. Daarna is daar op verskillende plekke op die eiland helikopterlandings gemaak. Ons het gevoel dat ons werklik die eiland onder die knie gekry het toe dr. Wilhelm Verwoerd op 5 Maart 'n landmetersvlag op een van die hoogste pieke, 2,514 voet bo seespieël, op die eiland geplant het.

Ons het twee posisies op die eiland gevind waar 'n bemande weerstasie opgerig kan word. Op die oostelike ysplato is daar 'n gebied van 32 morg vry van ysskeure, baie gelyk en ongeveer 800 voet bo seevlak. By Rustad-heuwel aan die suidwestekant is daar 'n rotsagtige gebied, taamlik ongelyk, van 6 morg en ongeveer 1,100 voet bo seevlak. Die posisie op die oostelike ysplato, ongeveer een myl vanaf die kus, is uit 'n weerkundige oogpunt die geskikste.

Die ekspedisie het ses dae by die eiland vertoef, oor 'n honderd landings op die eiland uitgevoer en 'n klein hut met 'n noodvoorraad voedsel, toue, grawe en ander benodighede op die oostelike ysplato agtergelaat.

Die ekspedisie kon terugkeer met baie geologiese, gletserkundige, biologiese en vulkanologiese inligting oor die onbekende eiland. Ons voel dankbaar en trots dat 'n Suid-Afrikaanse ekspedisie hierdie bydrae kon lewer.